

Disputatio medica inauguralis de pleuritide vera / Quam ... autoritate ... Collegii Medici in almâ ... Rauracorum Universitate, pro summis in medicina honoribus & titulis doctoralibus solenniter consequendis, placidae medicorum ventilationi subjicit Theodorus Winandi ... ad diem 28. Martii, an. MDC LX.

Contributors

Winandi, Theodorus.
Universität Basel.

Publication/Creation

Basileae : Impressit Georgius Deckerus ..., [1660]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/f48bx7er>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,

De

PLEURITIDE

V E R A.

Quam,

Præside DEO Ter Opt. Max.

*AUTHORITATE & DECRETO
Incltyti, Excellentissimi, & Nobilissimi
Collegii Medici in Almâ hac &
Antiquissimâ*

RAURACORUM UNIVERSITATE,

Pro

SUMMIS in MEDICINA Honoribus
& Titulis DOCTORALIBUS Solen-
niter consequendis,

Placide Medicorum Ventilationi subjicit

THEODORUS WINANDI,
Amstelo-Batavus.

Ad diem 28. Martii, An. M DC LX.

Loco horisque solitis.

BASILEÆ impressit GEORGIUS DECKERUS,
Academiæ Typographus.

Excellentissimo, Spectatissimoque
Viro ac Domino,

DN. JOH. CASPARO FAUSIO,
Philosophiæ ac Medicinæ Doctori Exper-
tissimo, Practicæ Medicinæ in Antiquissimâ
& Celeberrima Heydelbergensi Universita-
te Professore Primario, Illustrissimi ac Celsis-
simi Principis Electoris Palatini, Bavarie, &c.
— Ducis Archiatro dignissimo, Fautori
suo plurimum colendo.

Exercitium hoc Medicum utpote Studiorum
suorum Academicorum finem,

in grati animi τὴν κμήθειον
offert & inscribit

THEODORUS WINANDI,
Amstel-Batavus.

DE *Pleuritide Vera* acturus operæ pretium non inutile me facturum puto, si primo ejus Etymon, postea definitionem, & causas, hisque signa & curam breviter & succincte proponam. Quod ad Etymon.

T H E S I S I.

MOrbus hic græcis vocatur πλάξις ἀπὸ τῆς πλάξεως i.e. à latere. Lat. verò *Morbus vel Dolor lateralis*, & definitur propriè loquendo, *Inflammatio membranae Pleuræ & musculorum intercostalium inter-norum.*

II.

Ad perspicuam hujus morbi declarationem examinabimus quatuor 1. *Subjeetum.* 2. *Morbum ipsum.* 3. *Causas.* 4. *Signa* quibus à cognatis affectibus discernitur.

III.

Subjeetum Vere Pleuritidis (de hac enim in præsens præcipuus noster erit Sermo, quia dantur adhuc aliæ

species uti latius apparebit in differentiis) statuitur esse *membrana ista* quæ costis subtenditur, vulgò *Pleura* dicta, & *musculi intercostales interni*.

IV.

Morbus hic quatenus est *Inflammati*o triplex morbi genus sub se complectitur, sc. *intemperiem, malam compositionem, & continui solutionem*.

V.

Causæ sunt vel proxima vel antecedentes, vel procatartica & externa: *proxima* sive continens causa est in fluxio tenuis & fervidi sanguinis in *membranam* dictam vel *musculos* th. 3. dictos, ut plurimum autem biliosi raro pituitosi vel melancholici; *Antecedens causa* est idem sanguis in corpore restitans, sed nondum influxus.

VI.

Hic sicut in omnibus *fluxionibus* consideranda sunt quatuor. 1. *movens*. 2. *mobile*. 3. *via per quas*. 4. *pars recipiens*.

VII.

Movens sive terminus à quo est cor quatenus multo tenui sanguine abundat, eumque per arterias in *pleuram & spatia intercostalia* evomat. 2. *Mobile* sive humor, isque vel sanguineus, vel biliosus, &c. quatenus vel copia vel qualitate vel orgasmo in vitio est. 3. *Via per quas* fit fluxio sunt venæ & arteriæ intercostales, mammariæ, vel thoraciæ. 4. *Pars recipiens sive terminus ad quem* sunt latera sive partes laterales ex prævio fluxu vel alia quavis de causa nimis debilitatæ & fluxui recipiendo proclives.

VIII.

Causas procatarticas & externas quod attinet, earum aliæ materiam suppeditant, aliæ materiam jam præsentem commovent, & ad *pectus* abripiunt.

IX. Sup-

IX.

Suppeditant materiam nimia alimentorum copia, vini meracioris ingluvies, otium, consuetæ sanguinis evacuationes per nares, menses, hæmorrhoides, &c. suppressæ, breviter omnes res quæ *cacochymiam* vel *plethoram* generare valent ut immoderatus usus sex rerum non naturalium. Jam verò humores commovent & ad *pectus* abripiunt exercitia corporis immodica, ictus & contusio pectoris, casus ab alto, haustus frigidi post prævium vehementem æstum, expositio corporis aëri frigido post validum exercitium, &c.

X.

Nunc ad *differentias* progrediamur, quæ variæ sunt ac sumuntur præcipuè vel à *sede affectû*, vel à *causis*, vel ab *adjunctis* ac 1. à *Sede affectû*, *Pleuritis*; vel est *vera* & oritur ab *inflammatione pleura & muscutorum supradiCTORUM*, vel *notha* quæ existit in partibus exterioribus, quæque vel à flatu, vel à frigidis humoribus vel à defluxu catarrhi originem suam habet: *vera* rursus est vel *ascendens* quæ ad superiora & jugulum pertingit, vel *descendens* quæ ad *hypochoondria* magis vergit vid. *Hipp. l. 2. de vict. rat. in acut. 2. à causa morbifica* atque ita est vel sanguinea vel biliosa benigna vel maligna, &c. 3. ab *adjunctis* quàm *differentiam* proponit *Hipp. 1. de vict. rat. in acut. sc. quod alia sit sicca ἄπυς* & ipsi dicta, in qua nihil vel parum sputi procedit toto morbo decursu, alia verò *humida* in qua sputum mox in principio apparet.

XI.

Missis differentiis aggrediamur nunc *signa*, quorum alia vel præsentem morbum patefaciunt & *Pathognomonica* nec non *diagnostica* vulgò à *Filiis Medico-*

rum appellantur, alia verò statum morbi futurum prædicunt atque ideò *Prognostica* dicuntur.

XII.

Pathognomonica Pleuritidis signa à Gal. 5. de loc. aff. cap. 3. recensentur quinque 1. *lateris dolor vehemens & punctorius*, quo dolore à *Peripneumonia* distinguitur qui in ea gravativus est, licet etiam alia sint quibus à se invicem distinguuntur. 2. *febris assidua & acuta*. 3. *Respiratio difficilis*. 4. *Tussis molesta*. 5. *Pulsus durus & ferratilis*.

XIII.

Signa partis affectæ & causarum ac 1. *partis affectæ*, quæ si sit *membrana pleura* supradictorum Symptomatum summus cruciatus & dolor ægrum invadit. Si partes externæ & *musculi externi* afficiantur difficilior est in ægrum quam sanum latus decubitus, quia partes & *musculi exteriores* onere humorum incumbentium tunc comprimuntur, quin imò si digito comprimantur dolor sentitur & tussis & febris fere absunt; contrarium autem evenit, si *Pleura* affligitur, & tunc difficilior est in sanum quam ægrum latus decubitus, idque fit quia membrana pondere collectæ materiæ tunc temporis magis distenditur & à costis divellitur, nec dolor digitorū pressu exacerbatur, nisi supra modum costæ comprimantur ut ait *Clariss. Rondeletius cap. de Pleuritide*. 2. *Signa causarum* si fiat à Sanguine puro sputum erit rubrum & sanguinolentum, si à sanguine bilioso sputum erit flavum, & amaror linguæ plerumque aderit, si à sanguine pituitoso sputum apparebit album viscidum, &c.

XIV. Hæc

XIV.

Hæc de *diagnosticis & pathognomonicis signis*, sequuntur *Prognostica* quæ futurum morbi eventum prædicunt, uti jam dictum, horum autem alia *eventum morbi ipsum, salutem vel mortem alia tempus eventus brevitatem* sc. vel *longitudinem*, alia denique *modum eventus declarant.*

XV.

Eventum ipsum quod attinet cum sit *morbis acutus* incertus est ejus eventus juxta *aph. 19. l. 2.* In genere tamen interior exteriore magis est periculofior, & descendens ascendente: an verò ad *salutem vel mortem* terminaturus sit ex comparatione virium cum morbo colligendum est; sic si vires sint constantes, & actiones non valde lædantur, nec multum à statu naturali recedant bonam salutis spem præbent: si verò contrarium accidat & sputum à statu naturali plane discedat in substantia, qualitate, quantitate, &c. res ægri in angusto esse arguunt: Sic si *pleuritidi Peripneumonia* superveniat malum *aph. 11. l. 7.* Sputum livescens & nigrum lethale *Hipp. in coac.*

XVI.

Tempus eventus quod attinet si ineunte *Pleuritide* expectoratum ilico procedat & appareat, brevis erit morbus, si vero serius procedat longus *aph. 12. l. 1.* Quibus *pleuriticis* in principio lingua bile perfusa est septimo die judicantur: plura de tempore eventus vid. apud *Hipp. in coac. & comment. Lud. Dureti.*

XVII.

Denique quoad *modum eventus*, *Pleuritis* vel *resolvitur*, licet rarò dum materia per insensilem transpira-

tionem discutitur & exhalat, vel *excernitur* utpl. verò per Sputum, & nisi intra 14 dies superne purgentur transit in *Empyema aph. 8. l. 5.* & nisi intra 40. dies re-purgentur *phthysici* evadunt *aph. 15. l. 5.*

XVIII.

Sequuntur *Indicationes* quibus absolutis *curationi* nos accingemus sc. materia fluxura sive *causa antecedens* quatenus *qualitate alterata* peccat *alteranda* est *contrariis*, quatenus *copia minuenda*, quatenus *motu peccat* & *influet revellenda* est jam jam *influens derivanda*, *influxa* & adhuc *remeabilis*, *evacuanda* & *discutienda*, & si discuti nequeat *peptici* est *maturanda* & *expectoranda*. *Dolor* si sit immanis & vires valde atterat (neglecto morbo & causa) leniendus est per *anodyna*, vel sopiendus per *narcotica* sed hæc non nisi summâ urgente necessitate in usum trahenda sunt.

XIX.

Revulsio materiæ influentis, & influxæ *derivatio* & *evacuatio* commode perficitur *venesectione*, quæ verò vena secanda est non convenit inter gravissimos *Authores*. *Gal. de cur. rat. per sang. miss.* ejusdem lateris *venam* aperire jubet: *Arabes* & princeps ipsorum *Avicenna* majoris *revulsionis* gratia 1. *Saphenam* aperit, dein *venam lateris oppositi*, tandem ejusdem *lateris*: plures *præstantissimorum authorum* ut magni istius *Vesalii*, *Belgii nostriluminis*, & *Caroli Quinti Imperatoris Medici* quondam *cubicularii*, & aliorum hac de re discrepantiû opiniones in medium adferre possem, quas brevitati studens omitto. Nos verò (pace omnium quoniam *Viris* gravissimis dissentientibus *tyronem* aliquid certi statuere fortasse ambitionem saperet) *revulsionis* causa eligimus *venam lateris oppositi*, dein mox *evacuationis* causâ

causâ ejusdem lateris. in virginibus aliisque, quibus *menstrua* vel solennis aliqua evacuatio suppressa est *Saphena* sectio majus commodum adfert, nisi corpus sit *plethoricum*, hoc enim in casu sectio *venæ* in *cubito* est præmittenda & mox ad prædictam *Saphenam* deveniendum. Si debilis sit natura & à V. S. planè abhorreat æger, *cucurbitula* cum *scarificatione* locum ejus supplere poterunt.

XX.

Post *Venæsectionem* purgantia sed lenia in usum trahantur; qualia sunt *Tamarindi*, *manna*, *Syr. ros. sol.* &c. formulas qui desiderat, *præcticos* consulat: *Sudorifera* hic etiam conducunt ut *theriaca mithridatium diascord. fracastr.* pro potu bibat *decoctum pectorale* ex *rad. alth. Scabios. Tusilag. fol. marrub. prassii*, &c. additis *passulis* ex quibus omnibus cum aq. comm. decoctis, & colatis, cumq; *Syr. de hyssopo capill. ven. de alth. fern. Apozemata* fieri possunt.

XXI.

Ad materiam discutiendam uti præcipue in *Nothæ Pleuritide*, *linimenta* & *cataplasmata* lateri affecto admoveantur, quæ confici possunt ex *florib. chamæm. melil. fol. verbas. Pariet. Sem. lini, fœnugr. papav. rhead.* &c. decoctis in aq. comm. & cum spongia vel vesica porcinâ calide applicatis, & ne refrigerentur panni lanei calidi superponantur.

XXII.

Hisce omnibus ita præmissis *specificæ* nonnulla *medicamenta Antipleuritica* Medicis dicta in usum trahi possunt, à quibus admirandos aliquando vidimus successus, quatenus reliquias materiæ morbificæ discuti-

tiunt, qualia vulgo creduntur. *Syr. papav. rhead. rasura dentis apri: Semen card. Sancti, Card. mar. oculi cancri pp. Riverius* valde commendat stercus equinum in *aq. card. B.* dissolutum, & colatum. Idem præstat stercus album gallinæ cum eadem aqua plura vid. *apud River. pract. med. l. 7. cap. 2. de pleuritide.*

XXIII.

Dieta hic uti in aliis *acutis* tenuis esse debet teste *Latino Hippocrate Celso l. 4. c. 6.* v.g. ptisana, lac amygdalarum, & si vires sint debiles ad earum restaurationem (cui totis viribus incumbere debemus, quia præcipua cura in iis consistit) offeratur mica panis cum jure pulli, acerba, acida, falsa omnia vitentur Potus sit *aq. hord. cum passulis, vel decoctum glycyrrhiz: frigidum non bibat quia pectori inimicum, aph. 24. l. 5.* à vino planè sese abstineat nisi morbus paulatim remiserit, vel vires nimis languescant, tunc enim aliquid concedi poterit sed tenue sit. Reliquarum rerum non Naturalium moderatio servanda est, sed brevitas causa omitto.

XXIV.

Et hæc sunt quæ de *verâ Pleuritide* ejusque cura breviter pro exercitio publico concinnare volui; farraginem remediorum & formularum qui desiderant, *Oceanum istum medendi Galenum, & vasta aliorum practitorum* volumina scrutentur:

XXV.

Faxit Deus Ter Opt. Max. Summus medendi Magister, ut hæc omnia succedant in nomi-

*in nominis sui Gloriam, proximi nostri com-
modum & Artis Medicæ decus & propaga-
tionem, & Parentum meorum solatium.*

Ventilationis causa hæc adjicio.

I.

*An in Diabete potulenta materia ordi-
nariam viam sequatur. Neg.*

II.

*An hysterica passionis causa proxima sit
corporalis uteri ad diaphragma ascensus il-
lud comprimens. Neg.*

III.

*An arteria implentur quia dilatantur
an contra, Neg. prius. Aff. posterius.*

IV.

*Vera & exquisita Pleuritis absq; V. S.
minus commodè curatur.*

V.

Lien absq; vite periculo exscindi nequit.

F I N I S.

in nomine Domini Amen
Hic incipit tractatus
de...
...
...

Venerabilis patris...

I.

...
...
...

II.

...
...
...

III.

...
...
...

IV.

...
...
...

V.

...
...
...

T. I. M. I. S.